

* איטליה * הזו. הזוה ונשיא המדינה *

* שערורית "פרס ברנר" *

מנחם פרי מספיד את "עכשיו"

● ברשות-השדור שולטת על מדור הדרמה גברת בשם **בלה ברעם**. בימים אלה החלה הגברת מהתסכיתים לקדם את נושא השתתפות רשות-השדור בתחרויות "פרס איטליה", והחליטה להשמיץ תריסר תסכיתים שהשתתפו בתחרויות הנ"ל במשך השנים. מתוצרת ישראל ועמים אחרים. בין התסכיתים הישראליים ישמע מדור הדרמה יצירות של **איתמר פרת**, **אהרון מגר**, **חנוך לוין**. מסיבות בלתי ברורות מתר עלמת מחלקת הדרמה מהתסכית הישראלי היחיד שזכה לכבוד של זכייה בפרס-הראשון בתחרויות "פרס איטליה", הלא הוא תסכית של **יהודה עמיחי** פעמונים ורכבות. סיפור שמדור זה נאלץ לספר אחת לכמה חודשים. הוא הסיפור שמספר משורר נודע, שפגש את הסופר **ש"י עגנון** בניירורק, אחרי שזה זכה בפרס נובל. אמר עגנון למשורר: זה יעלה להם מיליון לירות! כאשר שאל המשורר: מה יעלה להם מיליון לירות? השיב עגנון: זה שאני זכיתי בו פרס נובל ולא **חיים הזו**. ואכן, זה עלה להם. הזו קיבל שוב את פרס-ישראל (ניחומים) — הוצאה לאור מהדורה חדשה של כתביו, ומחזהו בקץ הימים הועלה שוב בהבימה. אלא שהמכניזם הזה ממשיך לפעול גם לאחר מות קדושים, ובימים אלה נתבשרנו כי נשיא המדינה, **יצחק נבון**, קיבל בלישכתו את חברי האגודה לעידוד תוצאת כתבי חיים הזו ואת הגב' **אביבה הזו** (הזוה). אחד מחברי האגודה, **יש"ר ראז כהן**, בכיר עסקני התרבות בישראל, סיפר לנשיא: "על הצורך בהכנת מורים שילמדו את יצירות חיים הזו על בורין וילמדו אותן בבתי-הספר..." הגיב על כך סופר נודע: "כמה מוזר שאין אגודה לעי דוד הוצאת כתבי ש"י עגנון, ואין צורך בהכנת מורים שילמדו את יצירות עגנון על בורין..." ● על שערורית הענקת פרס י. ח. ברנר לעסקן הסיפורת ק. א. **ברתני** (איש אינו יודע במה עוסקים כתביו של חתן הפרס, לכן נבצר מאיתנו להעריך את ערכם הסיפורתי) אמר אחד הסופרים שפרש בשנים האחרונות מעסקנות באגודת הסופרים: הענקת הפרס הזה לאיש הזה היא הוכחה שהפסד משתלם, ומי שמאריך ימים, זוכה לבסוף לקבל את פרס ברנר, גם אם כל קשר בינו לבין הרוח הברנית הינו מיקרי בהחלט. ● בראיון משותף שהעניקו עורכי סימן קריאה (**מנחם פרי**) ועכשיו (**גבריאל מוקד-מזנב**) הספיד פרי את טעמו של עמיתו ואמר בין השאר: "כתביעת אינו צריך להיות טוטאלי; יכולות להיות לו התמחויות, הנובעות מהתפתחויות היסטוריות או חברתיות. כתביעת בארץ הם יותר מדי טוטאליים..." בחוגים סיפורתיים מתייחסים להצהרה זו כאל הצהרת חיסול, היות וסימן קריאה בולט בהתמחויות בכיוונים מסויימים של סיפורת ושירה, בעוד שעכשיו מפרסם מכל הבא ליד עורכו. ●

חיים הזו

"זה יעלה להם מיליון"

ספר זה על-פי החומר המדעי הנרחב, ש" הותקן לשימוש האנציקלופדיה העברית. בצל הצלב * מתאר את הסיבות האמיתיות למסע-הצלב, התשתית הכלכלית, דתית ומדינית שקדמה להם. במקביל מתאר הוא את קורות יהדות אירופה, בימים שקדמו למסע-הצלב ובמהלכם, ובעיקר את תהליך ייסודן של נסיכויות הצלבנים בארץ-ישראל ובסוריה, במהלך התקופה האמורה, עד לשקיעתן ולנפילתן. הספר מתאר את מיבנה מערכי השליטה הצלבניים, המיבצרים, אורחות החיים והבילוי, הביצורים, מיבנה המיסודים הצבאיים, התשתית הכלכלית שילטונית שלהם במרחב, הקומונות הצלבניות — ושאר מרכיבי מערך החיים הצלבני.

ספר זה, בדומה לספרים אחרים מסידרה זו, המרכות חומר ומידע מהאנציקלופדיה העברית, מהווה תימצות ענייני וחזותי של מידע בדוק, רב ערך, שיש בכוחו להבהיר ולפשט דברים מהעבר הרחוק ואת השלכותיהם על המציאות היומיומית שלנו.

* בצל הצלב, ארץ-ישראל בתקופת הצלבנים, בסידרה: מסד, עם ישראל ומורשתו, סידרת ספרים על-פי האנציקלופדיה העברית; ליקט והשלים את החומר יאיר ברק, הוצאת מסדה, 223 עמודים (כריכה קשה).

וכל שקיים בו הם סימני ניקוד בלבד. המחשבה שהמחברת הנ"ל כותבת תישיפור כת מילולית כזו, בימים שהשירה העברית מתגאה בשירה של **יונה זרור**, מעוררת צמרמורת, כפי שריאקציה מסורגלת לעורר.

מה מצאה הוצאת ספרים כדביר לפרסם תועבה שירית שכזאת? האם פסו המשוירים בארץ הזאת?

היסטוריה

הצלבנים

במבול ספרי המדע וההיסטוריה הפופולריים, הרואים אור בעברית בשנים האחרונות, מעטים הם הספרים הראויים להתבוננות. אחד מהם הוא בצל הצלב, ספר צנום ותמציתי, ובו תיאור ענייני מרתק של מסע-הצלב, בליווי מקור רות היסטוריים, מפות ושיחזורים. הספר עוסק בפירוט במסע-הצלב שהותירו את רישומם באירופה ובמזרח-התיכון, בין השנים 1096 ל-1270. התקופה מתוארת בי-

ל"סירוף האירופי" ומהלך התפתחותו והתגברותו בסיפור. טכניקה זוהי מציג מזור בבחינת סיפורים אחרים של ש"י עגנון, אותם הוא מציג בסיפור.

ד"ר עדנה אפק פותחת בסיפורה ניסיון של תיאור וניתוח מסלול יצירה והתהוות לשון הכתיבה המיוחדת של ש"י עגנון, בעיקר בשלבי הראשית שלו כיוצר. היא עוקבת אחר שלבי התפתחותה של לשון זה, תוך המחשה של התהליך בעזרת "המי לה המנחה" בסיפורת העגנונית, דרך סיפורים ידועים כהמלבוש, פנים אחרות, עידו ועינס, שבועות אמונים. היא ממשיכה, כשהיא מנחה את מחקרה לעבר הצמיח תים המילוליים, הקיימים לדעתה ביצירות עגנון, או "מערכות מילים רבות משמעות", תוך שהיא מצליחה לחשוף את עולם הקשרים מתוך אותם רבדים סמויים בידי המי חבר. עדנה אפק ממחישה את שיטתה בהכנת הקשרי הלשון של עגנון, בעזרת שרשראות מילים, כמו: פער-פרע-עפר-ערף, שילש-שילש-טלטל-טלית ועוד. שני הספרים פותחים פתח חדש להבנת ש"י עגנון.

שירה

שירתו עבה

בנחל הבלתי חדל של סיפורי שירה, שאותם מפרסמות גברות משועממות כתח" לית לעיסוקים שימושיים, תוך כדי ביזונו משווע של חומרי-גלם מתועבים מיפעלי נייר חדרה, שראו אור באחרונה, בולט

רבקה מרים

העם השותים ממנה

בשקירותו השירית ובתיעובו הלשוני סיפ רון דקיק, שדומה כי נועד להשיב אחר את מחוגי הזמן של שירת הנשים בלשון העברית בישראל בשנות דור אחד. בסיפ רון הנ"ל, שהופיע תחת הכותרת עץ נגע בעץ, האמת היחידה היא זו שניתן להע" תיקה מספר משלי: "קולו אל תאמן בו, כי שבע תועבות בלבו".

המישפט זה ממצה את העומק, היושר והערך של שירת הגב' **רבקה מרים**. זו שירה של לשון עברית דלילה ומתחזה, שירה (אם ניתן לכנות כך עירוב מילים זה) רצופה דימויים נשיים בכיניים שפסו מעולמנו, בנוסח: "ואו / התרתי כפתורי שימלתי / וילדתי את כתי..." או דימויים שספק אם המחברת מבינה את פשר משמעותם או את אשר נועדו לסמל, כמו: "בארה של מרים התגלגלה במדבר / עשויה פיות של הים. / העם השותים ממנה / היו למים..."

בסיפור זה מצוייה סידרת שירים, ש" ראוי לה התואר: הגראפומניה השירית של העשור האחרון. וכוונתי לסידרת השיי רים המופיעה תחת הכותרת ידו והשונות, מחזור שאין בו שירה, אין בו לשון עברית, אין בו דימויים ולא שאריות של דימויים —

* רבקה מרים, עץ נגע בעץ, עיצוב: גלעד אליעזר; הוצאת דביר, 64 עמודים (כריכה רכה).

סופרים גרמניים אחרים בני זמננו, הרי שתירגומו לעברית הוצא באיחור רב ומבלי שהיה המייצג ביותר מעבודותיו של המ" חבר הנ"ל. בשתי פנים מובא סיפור הקמ" תה של חומת ברלין, תוך ניתוח תהליך פירודה ההדרגתי של העיר, באמצעות תיאוריהם של האחות המזרח-ברלינית וצלם העיתונות המערב-גרמני. יונסון מצליח בסיפור זה, בדומה לעבודותיו הראשונות, ליצור זיווג בין רומן פוליטי אקטואלי גרמני לרומן בנוסח "רומן הצרפתי הח" דש" מאסכולת אליין רוב-גרייה.

בתקופה האחרונה ראו אור כמה תירגומים קלוקלים למדי מהסיפורת הגרמנית החדשה, תירגומיו של **בציראל וכספר** (ביליאוד בתשע וחצי — **הינריך בל**), **נחמן בן-עמי** (יפה הירט אדם? — **הינריך בל**) ו**אידנה מרימון** (הצל של גור העלון — **פטר וייס**). תירגומי של **גירעון טורי** (שתירגם גם את חתול ועכבר **לגינתר גראס**) מעולה. בניגוד למתרגמים אחרים, הוא מצליח להעביר לעברית הן את תוכן היצירה והן את העו מק הלשוני-סיפורי שלה.

מחקר

מעגנים

לפני כשלוש שנים בדיוק (20 בפברואר 1976) פירסם הסופר **י. זרור** את נוסח הרצאתו ביום-עיון שהוקדש לזכרו של הסופר **ש"י עגנון**. כותרת מאמרו של יזרר היתה "מעגנים לא היו לך". במהלך רשימתו תקף הסופר המודקן, שמוז שני עשורי שנים סובל מדממה יצירתית, את סיגנון המחקר הסיפורתי החדש ההותר, בין השאר, לפיענוח הרבדים התרבותיים לשוניים שביצירת ש"י עגנון.

אלא שצעתו של יזרר היתה צעקת יחיד, בעוד יצירתו של עגנון המשכיחה וממשיכה לגרות את דימויים של חוקרי סיפורת צעירים. בימים אלה פורסמו שני מחקרים מעניינים למדי, במגמה זו, שאותה תקף יזרר, פרי עטם של החוקרים **יאיר מזור ועדנה אפק**.

סיפורו של יאיר מזור מציג התבוננות דיאכרונית במושגים שונים מיצירותיו של ש"י עגנון, התפתחותם והשתנותם במהלך

יאיר עגנון (מסיבת מוות)

סירוף אירוס

יצירותיו. באופן מחקרי זה בוחן מזור את טווח האפקט הטמון בפוטנציאל האסתטי שבטכסטים שאותם חיבר ש"י עגנון. מזור מפענח ומנתח בקפידה את מערכות הרכיבים הלשוניים בסיפורים עגנוניים כסיפור פשוט, תוך הקדשת תשומת-לב מרובה

* יאיר מזור, הדינמיקה של מוטיבים ביצירות ש"י עגנון, 133 עמודים + עזרה אפק, מערכות מילים, עיונים בסיגנונו של ש"י עגנון, 127 עמודים. שני הספרים בהוצאת דקל, פירסומים אקדמיים (כריכה רכה).